Георгій КУРБАНОВ,
доктор мистецтва,
старший викладач кафедри звукорежисури
Київського національного університету театру кіно і телебачення
імені І.К.Карпенко-Карого (м.Київ)
e-mail: 2722806@gmail.com

ОНЛАЙН НАВЧАННЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ

Мережа Інтернет та Всесвітнє павутиння (www) фундаментально змінили практику дистанційного викладання та дистанційного навчання, розвиток яких відбувався протягом останніх 15–20 років. І не лише практику: розроблялася теорія дистанційної освіти, закладалися її підґрунтя, уточнювався термінологічний апарат, здійснювалася науково-дослідна робота тощо.

Аналіз теоретичних праць, присвячених дистанційній освіті, засвідчує, що серед науковців немає одностайності навіть щодо використання термінів на позначення цієї форми електронного навчання. До основних термінів належать такі: e-learning (е-навчання), online-learning (онлайн-навчання) та distance learning (дистанційне навчання). Чи є ці поняття тотожними, чи в кожному з термінів відображається певна специфіка навчального середовища, певна модальність? Чи застосовується ця відмінна термінологія для позначення одних і тих самих типів модальності, що мають певні відмінності?

Термін «дистанційна освіта» має тривалішу історію та більш узагальнювальне значення. Хоча деякі автори все ж розмежовують значення термінів e-learning та online-learning, це зумовлено тим фактом, що дизайн різних типів навчального середовища може залежати від цілей навчання, його запланованого результату, доступу (фізичного, віртуального або обох водночас) і типу контенту [1]. Відповідь на запитання, які саме курси вважати онлайн-курсами, залежить також від того, який відсоток навчального процесу відводиться на онлайн-навчання. Вважається, що до онлайн-курсів належать ті, у яких 80% контенту подається в режимі онлайн.

Для позначення різноманітних комбінацій онлайн-курсів та традиційних очних (аудиторних) курсів використовуються терміни virtual,

blended, mixed та hybrid курси, які певною мірою різняться між собою залежно від методики викладання, виду заняття, власне навчальної дисципліни та, головне, від співвідношення «технологічного» використання мережі Інтернет і традиційного, класичного викладання. У міру розвитку навчальних технологій та пов'язаних із ними сфер їхнього практичного застосування в освіті дослідники змушені будуть дійти певної згоди щодо загальноприйнятих дефініцій та термінології, дотичних до цих трьох форм навчання з використанням мережі Інтернет.

З нашої точки зору, наразі правомірним є використання двох термінів: «e-learning» (електронне навчання) та «online-learning» (онлайн-навчання), якщо йдеться про застосування в навчальному процесі Інтернету, CD-ROM, www та програмного забезпечення. Обидва ці види освіти передбачають використання технологічних інструментів, які є або веббазованими, або веброзподіленими, або вебсумісними [2, с. 37].

Важливими питаннями для будь-якого закладу освіти, який ухвалив рішення щодо впровадження онлайн-курсів, доцільно визначити такі:

- чи є онлайн-освіта критично значущою для цього навчального закладу з огляду на його довгострокову стратегію;
- яким є відсоток щорічного зарахування студентів на онлайн-навчання, чи має він тенденцію до зростання порівняно з кожним попереднім роком;
- чи впливає онлайн-навчання на показники академічної успішності;
- чи зростає рівень сприйняття практики онлайн-викладання з боку педагогічних працівників;
- якими є бар'єри для широкого визнання та застосування методів і курсів онлайн-навчання;
- чи вимагає від викладачів навчання студентів в онлайн-режимі більших витрат часу та зусиль порівняно з традиційним форматом?

Варто зауважити, що в США значна кількість закладів освіти впроваджують і використовують онлайн-навчання, а також ретельно досліджують усі його наслідки та результати. Як приклад можна навести Бебсон-коледж (Babson College), партнерами якого є компанія «Pearson» (провідний суб'єкт ринку освітніх послуг та бізнес-інформації, що видає цифрові навчальні матеріали), Університет Каплан (Kaplan University – передовий заклад вищої освіти з погляду використання та просування

інноваційних методів навчання), Консорціум Слоана (Sloan Consortium – інституційний та професійний лідер, діяльність якого присвячена інтеграції онлайн-освіти в систему вищої освіти). У Бебсон-коледжі було створено науково-дослідну групу «Babson Survey Research Group», яка досліджує весь спектр питань, пов'язаних з онлайн-навчанням як у самому коледжі, так і в США загалом. Ця група публікує доповіді щодо результатів онлайн-навчання в закладах освіти цієї країни, у яких наводяться всі необхідні статистичні дані. Зокрема, у 2013 р. було опубліковано доповідь «Changing Course. Ten years of Tracking Education in the United States».

Паралельно з розвитком онлайн-навчання відбувається розбудова ринку e-learning, тобто електронного, онлайн- або дистанційного навчання. У 2014 р. було оприлюднено доповідь компанії «Docebo» (www.docebo.com) – провідного світового провайдера з надання програмного забезпечення в системі хмарних освітніх онлайн-рішень. Компанія «Docebo» має міжнародну партнерську мережу в понад 28 країнах та 29 000 клієнтів у всьому світі [3].

Список використаних джерел:

1. Байдик В., Гурська О., Рябініна О. Вплив онлайн-навчання на рівень психологічного комфорту здобувачів освіти. *Наукові перспективи. Серія «Психологія».* 2024. № 11 (53). DOI: https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-11(53)-1208-1221 (дата звернення: 08.10.2026).

2. Жигайло Н., Харко Н. Онлайн-освіта: вимушена самоізоляція чи система отримання знань студентами закладів вищої освіти. *Вісник Львівського університету. Серія «Психологічні науки»*. 2021. Вип. 8. С. 36–49.

3. Мартакова Н. Використання онлайн-освіти у навчальному процесі. *Хмарні технології в освіті :* матеріали Всеукр. наук.-метод. Інтернет-семінару, м. Кривий Ріг – Київ – Черкаси – Харків, 21 грудня 2012 р. Кривий Ріг : Видавничий відділ КМІ, 2012. 2012. С. 41–42.